

מפי כהן

שיעורו השבועי של

מו"ר הרב שמעון כהן שליט"א

לעילוי נשמת מו"ח הרה"ג המקובל הרב אליהו עטייה זצ"ל

ספר שופטים פרק יג

נזיר קדוש מבטן

ראשי פרקים:

נקודות שדורשות התבוננות ◊ לו חפץ ה' להמיתנו לא הראנו את כל אלה ◊ מחלוקת בין מנוח לאשתו ◊ נביא ה' או מלאך אלקי ◊ חפץ ה' ביד שמשון יצלה ◊ בחירת ה' בשמשון איננה בשל מעשיו או מפני ייחוסו ◊ כוונתם של שמשון ושלמה ◊ מנוח היה גלגול של נח ◊ חוללה הברית שכרת אברהם עם אבימלך ◊ אשת מנוח נהגה כבוד בבעלה ◊ אי קיום עלול לעלות בחיי הנער ◊ אמו של שמשון הסתירה את ייעודו מפני הפלשתים ◊ ההקרבה בבמה בהוראת שעה

נקודות שדורשות התבוננות

למדנו בפסוקים הראשונים של הפרק על מקורו של שמשון ועל היותו קדוש מבטן, דבר שלא מצאנו כמותו בכל דברי הנביאים. אמנם מצאנו אצל משה רבנו שכבר כשנולד נתמלא הבית כולו אורה ואף נולד מהולך, ואצל ירמיהו נאמר: "בְּטָרִם אֶצְרֶךָ בְּטָטֹן יִדְעִיךָ וּבְטָרִם תֵּצֵא מִרְחֹם הַקִּדְשִׁיךָ"³, כלומר ה' יתברך בחר בו טרם יצירתו והקדישו לנביא בהיותו ברחם אמו. אך נזיר קדוש מבטן לא מצאנו מלבד שמשון.

בהמשך נראה שהתמודדותו העיקרית של שמשון היא מול העם הפלשתי, ואם כן ראוי להתבונן מדוע דאגה ההשגחה העליונה שהמאבק מול פלשתים יהיה דווקא על ידי שופט שהוא קדוש מבטן.

נקודה נוספת שדורשת התבוננות, היא העובדה שמלאך ה' נגלה בתחילה לאמו של שמשון ולא לאביו או לשניהם יחד, ורק לאחר תפילתו של מנוח שיבוא המלאך שנית, בא המלאך, ושוב נגלה אל האשה בזמן שישבה לבדה בשדה, והיתה צריכה למהר לקרוא לבעלה שיבוא אל השדה לשמוע את דברי המלאך.

כמו כן, צריך לעמוד על השינוי הקל שבין דברי המלאך לאשת מנוח לעומת דבריה שלה לבעלה. המלאך אמר: "הֲנֵה נָא אֶתְּ עֵקֶרָה וְלֹא יִלְדָּתְךָ וְהָרִיתְךָ וְיִלְדָּתְךָ בֵּן וְעַתָּה הַשְּׁמֵרִי נָא וְאַל תִּשְׁתִּי יֵין וְשִׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כֹל טָמֵא: כִּי הֲנֵה הָרָה וְיִלְדָּתְךָ בֵּן וּמִוְרָה לֹא יֵעָלֶה עָלֶיךָ רֶגֶל וְאִישׁ כִּי נִזְיֵר אֱלֹקִים יִהְיֶה הַנְּעָר מִן הַבֶּטֶן וְהוּא יַחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים"⁴, וכאשר סיפרה אשת מנוח לבעלה את אשר אירע לה, החסירה את העובדה המרכזית, שבנם עתיד להושיע את ישראל מיד פלשתים ולכן עליו להיות קדוש מבטן, והוסיפה דבר שלא נאמר לה, שבנם יהיה נזיר אלקים עד יום מותו על אף שנאמר לה רק שיהיה נזיר מבטן -

"וַיֹּאמֶר לִי הֲנֵה הָרָה וְיִלְדָּתְךָ בֵּן וְעַתָּה אֵל תִּשְׁתִּי יֵין וְשִׁכָר וְאַל תֹּאכְלִי כֹל טָמֵא כִּי נִזְיֵר אֱלֹקִים יִהְיֶה הַנְּעָר מִן הַבֶּטֶן עַד יוֹם מוֹתוֹ".

מנוח מגיע אל השדה לאחר שאשתו קראה לו להיפגש עם מלאך ה' שנגלה אליה שנית, והוא פונה אל המלאך ואומר לו: "הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ אֵל הָאִשָּׁה"⁵. פנייתו של מנוח אל ה'איש' כאל אדם פשוט הניצב לפניו מעוררת תמיהה, כי הלוא נאמר לו מפורשות על ידי אשתו כי מדובר באיש אלקים שמראהו כמלאך אלקים נורא מאד.

שאלה נוספת שמתעוררת היא: מה גרם למנוח לחלוק כבוד למלאך על ידי הכנת גדי? האם למד מגדעון שהכין גדי עזים למלאך האלקים שנגלה אליו בעפרה תחת האלה?⁶

ועוד: כיצד הקריב מנוח לפני המלאך על הצור, הרי היה זה בתקופת משכן שילה בה נאסרו הבמות?

לו חפץ ה' להמיתנו לא הראנו את כל אלה

כאשר עלתה להבת אש מעל המזבח, עלה מלאך ה' עם להבת האש, ולמראה הפלא המתרחש לנגד עיניהם נפלו מנוח ואשתו על פניהם, והכיר מנוח כי מלאך ה' נגלה אליהם ולא אדם.

בחיל ורעדה אמר מנוח לאשתו: "מוֹת נָמוֹת כִּי אֱלֹקִים רָאִינוּ"⁷. והשיבה לו אשתו: "לו חפץ ה' להמיתנו לא לקח מִיָּדְנוּ עֵלָה וּמִנְחָה וְלֹא הִרְאָנוּ אֶת כֹּל אֵלָה וְכַעַת לֹא הַשְּׁמִיעֵנוּ כְּזֹאת"⁸.

קבלת הקרבן, סימן היא שאנו רצויים לפני ה', ולא היה מראה לנו את המעשים המופלאים הללו אילו עמדנו למות, כי איש לא היה מספר אותם. ועוד: דבר ה' על הבן המובטח לנו מלמד על רצונו שנחיה לא נמות.

¹ ראה רש"י שמות ב, ב.
² ראה סוטה יב ע"א.
³ ירמיהו א, ה.
⁴ שופטים יג, ג-ה.

⁵ שופטים יג, יא.
⁶ ראה שופטים ו, יט.
⁷ שופטים יג, כב.
⁸ שופטים יג, כג.

הכתוב שחשבו ראשונה שהוא איש האלקים ושלא ידעו כי מלאך ה' צבאות הוא, וששמו לפניו לאכול ולא אכל, ואמר ששמו 'פלאי' ועלה בלהב האש השמימה והלך מעיניהם פתאום, שכל הדברים האלה יעידון יגידון שמלאך ה' אלקי שכל נבדל היה בלי ספק, ושראוהו בתחילה בצורת אדם ובסוף הכירו וידעו שלא היה אדם כי אם דבר אלקי רוחני".

האברבנאל סובר שאין מדובר בנביא ה' אלא במלאך ממש, וזאת מכמה סיבות:

- א. הכתוב קורא לו 'מלאך האלקים'.
- ב. הכתוב מציין שבתחילה חשבוהו לאיש אלקים ואחר כך נודע להם שמלאך אלקים הוא ולא אדם.
- ג. שמו לפניו אוכל ולא אכל, כדרכם של המלאכים.
- ד. סרב לגלות שמו באמרו ששמו פלאי ונסתר.
- ה. הוא עלה בלהבת אש השמימה פתאום באורח פלא.

חפץ ה' ביד שמשון יצלח

בהמשך דבריו מסביר האברבנאל מדוע היה צורך מצד ההנהגה האלקית, בכל סיפור התגלות המלאך לאשת מנוח ולאחר מכן גם למנוח עצמו, וכה דבריו:

"והנה היתה צורך המראה הזאת להגיד אל האשה שהריונה ולירדה תהיה נסיי, באופן שהבן שתלד ידע זה אחרי כן וישכיל ממוצא דבר ויתן אל ליבו שהוא כלי מאת האלקים ושליח ההשגחה, באופן שחפץ ה' בידו יצלח.

וגם היתה המראה צריכה להזהיר האשה הדברים שתאכל, באופן שהולד אשר במעיה יזון במאכלים טהורים, ויהיה נזיר אלקים מן הבטן, ועם זה יקנה מזג טהור ומתחלף למזגי הפלשתיים האוכלים כל טומאה ושותים במזרקי היין, ויהיה זה סיבה לשנאתו אותם ולהילחם בהם תמיד ולעשות בתוכם נקמות ה'".

כלומר התגלות המלאך נועדה כדי לנסוך ביטחון בקרב שמשון ובקרב הוריו בדבר שליחותו האלקית להושיע את ישראל מיד הפלשתיים, מתוך אמונה שלמה בכך שחפץ ה' בידו יצלח.

כמו כן, על ידי התגלות המלאך קיבלו הציוויים אודות נזירותו של שמשון מבטן משנה תוקף, ומזגו הטהור נשמר בקפידה. וחשיבות הדבר היתה, כדי שמזגו של שמשון יתנגד למזגם של הפלשתיים מן היסוד, ועל ידי כך ישנאם בתכלית השנאה וינקום נקמת ישראל מאתם. דמותו של שמשון מייצגת את מדרגת הקודש המאפיינת את ישראל בשורשם לעומת שפלות טומאתם של העמים בכלל והפלשתיים בפרט.

בחירת ה' בשמשון איננה בשל מעשיו או מפני ייחוסו

שמשון לא היה בן של תלמיד חכם מופלג או מנהיג דגול, אלא בנו של איש פשוט מישראל, ומה שזכה לגדולה, לא זכות ייחוסו עמדה לו ולא מעלותיו הפרטיות, אלא רצון ה' היה זה, שתרד נשמה גדולה לעולם להביא גאולה לישראל באהבתו אותם.

למה הדבר דומה, לתשובת המהר"ל על שאלת הרמב"ן בנוגע לניסיון אור כשדים. הרמב"ן¹⁵ שואל: מדוע ניסיון אור כשדים

מחלוקת בין מנוח לאשתו

על המילים "וְאִשְׁתּוֹ עֲקְרָה וְלֹא יָלְדָהּ"⁹ אומרים חז"ל¹⁰:

"מלמד שהיה מחלוקת בין מנוח לאשתו; הוא אומר לה: את עקרה ולכך אינך יולדת. והיא אומרת לו: את עקר ולכך לא ילדתי.

לא היה מנוח עקר וירא מלאך ה' אל האשה. מכאן אתה למד שאשתו של מנוח צדקת היתה, שזכתה לדבר עמה מלאך ולשום שלום בינה לבין בעלה ולהודיעה שהיא עקרה והיא מונעת ההריון ולא בעלה, לכך דבר עמה".

מעניין הדבר, שבניגוד ליצחק ורבקה, שכאשר עברו השנים ולא זכו לפרי בטן העתירו בתפילה, "זה עומד בזוית זו ומתפלל וזו עומדת בזוית זו ומתפללת"¹¹, אצל מנוח ואשתו איננו מוצאים תפילה ובקשה אלא ויכוח והאשמה, הוא מאשים אותה והיא מאשימה אותו.

לא בכדי אומרים חז"ל כי "מנוח עם הארץ היה"¹². מנוח היה הולך אחרי אשתו, בשונה מהמנהג המתוקן שהאשה הולכת אחרי האיש. ומטעם זה כנראה, כאשר נמנע ממנו פרי בטן, במקום להעתיר בתפילה היה עסוק בהאשמת אשתו, ואולי מפני זה גם לא הכיר בקדושתו של מלאך ה' בתחילה ופנה אליו כאל אדם פשוט באמרו: "הֲאֵתָה הָאִישׁ אֲשֶׁר דָּבַרְתָּ אֵל הָאִשָּׁה", לעומת אשתו שמיד בתחילה הכירה כי מדובר באיש אלקים שמראהו כמלאך אלקים נורא מאד.

רק כשראה מנוח את הפלא האלקי של להבת האש העולה השמימה ומלאך ה' עמה, הבין כי מלאך ניצב לפניו ולא אדם.

נביא ה' או מלאך אלקי

הרלב"ג¹³ סובר שמלאך ה' שזכר בפרקנו איננו מלאך ממש, אלא כינוי לנביא ה', והוא פינחס בן אלעזר בן אהרן הכהן, וזו לשונו:

"הנה זה המלאך שדבר אל מנוח ואל אשתו היה נביא בהכרח, כי אין מדרך הנבואה שתהיה יחד לשנים בזה האופן הנזכר בזה המקום. והנה אחשוב שזה הנביא היה פינחס, והנה לא רצה לאכול מגדי העזים כמו שלא רצה לאכול מהבשר והמצות שהביא אל פניו גדעון כדי לישב יותר בלב מנוח ואשתו כי הוא מלאך ה' כדי שיהיו נזהרים מכל מה שאמר להם".

כלומר פינחס הציג את עצמו כדמות רוחנית עליונה בדמות מלאך, כדי להבטיח שיקימו את מצוות ה' במלואה ולא יפילו דבר ארצה.

האברבנאל¹⁴ מזכיר את דברי הרלב"ג ודוחה אותם, וכה דבריו:

"דעתי במלאך הנזכר הנה שהיה מלאך אלקי שכל נבדל, ונראה לאשת מנוח בצורת אדם עד שחשבה היא ומנוח אישה שהיה איש נביא לה, והוא כדמות המלאך שנראה לגדעון, ויורה על זה שקראהו הכתוב תמיד 'מלאך האלקים', ועם היות שפעמים יקרא הנביא מלאך, כאמרו 'וישלח מלאך ויציאנו ממצרים' (במדבר כ, טז), הנה מלאך האלקים בסתם לא יקרא הנביא, כל שכן כשיזכיר

⁹ שופטים יג, ב.

¹⁰ במדבר רבה י, ה.

¹¹ רש"י בראשית כה, כא.

¹² ברכות סא ע"א.

¹³ רלב"ג שופטים יג, טז.

¹⁴ אברבנאל שופטים יג, ב.

¹⁵ רמב"ן בראשית יב, ב.

מושל בחברו, ומשעברו על השבועה, מחויבותם של ישראל סרה. וכן כתב הרד"ק²⁴:

"והוא יחל - כי השופטים אשר היו לפניו לא היו נלחמים בפלשתים. ורבותינו ז"ל דרשו 'הוחלה שבועתו של אבימלך', דכתיב: 'אם תשקור לי ולניני ולנכדי, ואז נלחמו בישראל תחילה'."

אשת מנוח נהגה כבוד בבעלה

שאלנו: למה נגלה המלאך לאשת מנוח ולא למנוח או לשניהם יחדיו?

ועוד: למה שינתה האשה ממה שאמר לה המלאך והחסירה והוסיפה בדבריו?

האברבנאל²⁵ מבאר, שאשת מנוח היתה בדרגה עליונה יותר ממדרגת בעלה, וזו לשונו:

"הטעם שלא בא המלאך אל מנוח ובא אל האשה, הוא להיותה אליו יותר מוכנת בשכלה ובחכמתה."

בהמשך מביא האברבנאל טעם נוסף, וזו לשונו:

"וגם נאמר שבא המלאך אליה לפי שהיא היתה אשר תשמור ההנהגה במאכל ובמשתה ומנוח לא היה לו דבר שיעשה בזה, ולכן יחדה האזהרה והמראה לצריך אליה שהיא האשה לא למנוח."

כלומר מצוות השמירה מדבר טמא ומאכילת ענבים ושתיית יין ניתנה לאשת מנוח ולא למנוח, לכן אך טבעי הוא שהציווי ינתן לה ולא לבעלה.

ה"אלשיך" הקדוש²⁶ מסביר באופן אחר, ומלמדנו על מעלתה של אשת מנוח שנהגה כבוד בבעלה ומסרה את דברי המלאך בשינויים קלים כדי שלא יתבייש בכך שאליה נגלה מלאך ה' ולא אליו, וכה דבריו:

"עד יום מותו - אמנם הנה חסה על כבוד אישה פן ידאג באומרו למה החשיב אותה לדבר אליה ולא אליו, על כן התחכמה בבלתי אמור אליו שדיבר לה כי אם מה שחייבה לעשות בעצמה, שהוא אל תשתי יין ושכר ואל תאכלי כל טמא (פסוק ה), אך 'ומורה לא יעלה על ראשו' ואומרו 'והוא יחל [להושיע את ישראל] וגו', שהוא דבר בלתי נוגע אליה, וכך היה יכול לאומרו אליו כמו שאמרו אליה, לא הגידה לו פן ידאג על שהחשיב אותה יותר ממנו. ולתת טוב טעם אל צוותו אליה לשמור היא דיני נזירות עם היותה היא בלתי נזירה, והיה די יהיה הזהירות אל הנער אחר הולדו, על כן אמרה לו 'עד יום מותו', לומר כי כמו שהקפיד הוא יתברך על סוף ימיו שלא יפסק הנזירות, כך הקפיד על תחילתן, שאפילו מה שניזון במעי אמו מאשר היא אוכלת ושותה יהיה ממה שמותר לנזיר. על כן אמרה 'עד יום מותו'."

האשה חסה על כבודו של מנוח בעלה, ולכן סיפרה לו כי המלאך נגלה אליה כדי לצוות אותה שלא תשתה יין ולא תיטמא למת, מצוות הנוגעות אליה באופן פרטי, ומצדיקות שפניית המלאך תהיה אליה בלבד. אבל השמיטה את הדברים הנוגעים לבן הנולד, שיהיה אסור בתספורת, ושיהיה גואל ומושיע לישראל.

לא נכתב בתורה במפורש, למען ידעו הדורות כולם מיהו 'אדון הבירה' בורא העולם ומנהיגו, ומי היה אברהם אבי האומה?

המהר"ל¹⁶ מביא את קושיית הרמב"ן ומבאר שהיינו יכולים לחשוב שהניסיון הגדול בו עמד אברהם באור כשדים הוא זה שעמד ביסודה של הבחירה האלקית בו ובזרעו, וכדי שלא נטעה לחשוב כך, נמנעה התורה מלספר על תקופת חייו הראשונה של אברהם. הבחירה האלקית באברהם איננה בגלל מעשיו הפרטיים, אלא בגלל עצם שייכותו לאומה. הקב"ה בחר בישראל, באברהם ובזרעו, להיות לו לעם.

מעין זה ניתן לומר גם אודות שמשון. הבחירה האלקית בו להושיע את ישראל איננה בשל מעשיו או מפני ייחוסו, אלא מפני אהבת ה' לישראל ורצונו להושיעם.

כוונתם של שמשון ושלמה

בפרקים הבאים נלמד על הנשים הנוכריות שנשא שמשון. במבט ראשון נראה הדבר רחוק מן הקדושה, אך בוודאי גיירן והכניסן תחת כנפי השכינה ובוודאי כוונתו היתה לתיקון, בדומה לשלמה המלך, וכבר כתב הרמב"ם¹⁷:

"אל יעלה על דעתך שמשון המושיע את ישראל או שלמה מלך ישראל שנקרא ידיד ה' נשאו נשים נכריות בגיותן."

ובעקבות דברי הרמב"ם כתב רבי צדוק הכהן מלובלין בספרו "תקנת השביל"¹⁸, שכל כוונתם של שמשון ושלמה היתה להכניע הנשים על ידי זה ולהכניסן לקדושה.

מנוח היה גלגול של נח

בספר "אהבת יהונתן"¹⁹ מובא, שמנוח היה גלגול של נח כרמוז בשמו. ומבואר שם, שבתחילה היה נח ראוי להוליד את שמשון. כלומר לאחר שנח פגם ושתה יין ביציאתו מן התיבה, "וַיִּשְׁתֶּה מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר"²⁰, היה צריך לתקן בהיוולד לו שמשון שיהיה נזיר מן היין, אך בא חם וסרסו ומנע ממנו להוליד את שמשון, ורק לאחר שנים נולד שמשון ממנוח. ומכיוון שהפלשתים הם מזרעו של כנען בן חם, נשלח שמשון להילחם בהם ולהשמידם, ועל ידי שנזהר מן היין ותיקן קלקלת נח האב זכה להושיע את ישראל. וזהו שנאמר: "וַיִּחַל נֹחַ אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כֶּרֶם"²¹, וכנגד זה נאמר: "וְהוּא יִחַל לְהוֹשִׁיעַ אֶת יִשְׂרָאֵל מִיַּד פְּלִשְׁתִּים"²², לשון נופל על לשון.

חוללה הברית שכרת אברהם עם אבימלך

בפרשת וירא מסופר על הברית שכרת אברהם עם אבימלך מלך פלשתים, "הַשְּׁבַע לִי בְּאֵלֶיךָ הִנֵּה אִם תִּשְׁקַר לִי וּלְנִינִי וּלְנִכְדֵי..."²³. ברית זו עמדה עד ימי שמשון ולא חיללה, ובימי שמשון החלו לשלוט בישראל בניגוד לשבועתם שלא יהיה אחד

¹⁶ נצח ישראל פרק יא.

¹⁷ רמב"ם הלכות איסורי ביאה יג, יד.

¹⁸ ראה תקנת השבין סימן ו, אות לו.

¹⁹ אהבת יהונתן הפטרת נשא ד"ה ממשפחת הדני.

²⁰ בראשית ט, כא.

²¹ בראשית ט, כ.

²² שופטים יג, ה.

²³ בראשית כא, כג.

²⁴ רד"ק שופטים יג, ה.

²⁵ אברבנאל שופטים יג, ו.

²⁶ אלשיך על שופטים יג, ז.

ישראל מיד פלשתים' שאמר לה גם כן המלאך, לפי שהיו ישראל בימים ההם תחת יד פלשתים, וחששה אולי ייוודע הדבר הזה ויהרגו אותה אם ידעו שממנה יצא מושיע רב ונגיד ונאמן, ולזה העלימה גם כן ענין המורה, שהיתה מתייחסת לתשועת ישראל כמו שזכרתי".

אשת מנוח שמרה בליבה את הציווי שלא להעלות מורה על ראשו של הנולד וכן את העובדה שהובטח לה כי יהיה מושיע לישראל, כי אם יתגלה הדבר ויגיע לאזני הפלשתים, חייו של שמשון יהיו מוטלים בסכנה. וזאת מפני שישמעו הפלשתים כי יועד להביא ישועה ויבקשו לפגוע בו, וכן יכירו כי הימנעותו מתספורת באה כאות אבל ובקשת נקמה

ההקרבה בבמה בהוראת שעה

על השאלה, כיצד הקריב מנוח לפני המלאך על הצור, הרי היה זה בתקופת משכן שילה בה נאסרו הבמות, משיב הרד"ק²⁸, שמדובר בהוראת שעה, וזו לשונו:

"ומה שהעלה מנוח עולה על הצור לה' בשעת איסור הבמות, שכל זמן שהיה אהל מועד בשילה נאסרו הבמות, אמרו רבותינו ז"ל הוראת שעה היתה, כי הנה המלאך אמר לו 'ואם תעלה עולה לה' תעלנה'".

ההקרבה בבמה בהוראת שעה מיוחדת רומזת לאופי מנהיגותו של שמשון בהמשך. שמשון איננו מגייס לוחמים למערכה, אלא נלחם לבדו מלחמת יחיד וה' מצליח בידו.

וכדי שלא יתמה, מדוע נצטוותה היא לקיים בעצמה דינים הנוהגים בנזיר אם הבן עתיד להיות נזיר, הוסיפה ואמרה שהבן הנולד עתיד להיות נזיר עד יום מותו, ומכיוון שכך עליו להתחיל את ימי נזירותו מבטן, ואפילו מה שניזון במעי אמו צריך היות ממה שמותר לנזיר.

אי קיום עלול לעלות בחיי הנער

טעם נוסף לכך שאשת מנוח בחרה להוסיף על דברי המלאך את העובדה שימי הנזירות של הבן יהיו עד יום מותו, כותב האברבנאל²⁷, וזו לשונו:

"והנה הוסיפה לומר עד יום מותו, כדי להפחיד את מנוח לומר שאם יעבירה על הנהגת המלאך מיד ימות הנער אשר בבטנה, ולכן ראוי שיהיה זריז בשמירת הנהגה כדי שיחיה ולא ימות".

כלומר אשת מנוח ביקשה להבטיח את קיום מצוות המלאך, וכדי לגייס את בעלה לשמירה מוקפדת על מצוות המלאך, רמזה בדבריה שאי קיום עלול לעלות בחיי הנער.

אמו של שמשון הסתירה את ייעודו מפני הפלשתים

בהמשך דבריו מסביר האברבנאל מדוע אשת מנוח לא אמרה לבעלה שנצטוותה לא להעלות מורה על ראש הולד שיוולד, וכן לא ציינה את הייעוד שיועד לו כמנהיג שעתיד להושיע את ישראל, וכה דבריו:

"ולא אמרה לו 'ומורה לא יעלה על ראשו והוא יחל להושיע את

²⁸ רד"ק שופטים יג, יט.

²⁷ אברבנאל שופטים יג, ז.